

»Svoje želí vsak, bodi možak sam, bodi si narod;
Tudi Slovenija imá svoje vošila ta čas,
Njeni sinovi v eno de bi združeni bili ko zemlja,
In de bi lahko učenost našli domá ne drugej,
In de cenil tak v pisu kot uku se njeni bi jezik.«

V tem smislu prepeva „Slovenija Francu Jožefu I. ob njegovim veselim godu“ l. 1849 v Novicah l. 34, ktera Podlipskega pesem je nasledba veličastne pesmi Koseskega: „Slovenija Ferdinandu ob veselim dohodu v Ljubljano l. 1844“ — tim več, ker

»Ni le beseda, je djanje ta njena prisega; v resnici
Blago, život, kri, vse Tebi, Vladar, posveti.
Tvojemu rodu na čast, na poboj za protivnike Tvoje
Duh ji iz osereja kipi, suče ji v roki se meč.
Zmaje se hrast, ko še lipa stoji — pa Slovenija zvesta.«

Gorel je Hitzinger za Slovenijo, popeval je dobo slovansko; najbolj v čisljih mu je pa le bila vera in cerkev katoliška, in v tej ni hotel terpeti nobene prenapete narodovnosti. Spričuje nam to „Eine unmassgebliche Bemerkung“, ki jo je bil dal še l. 1849 o vprašanji, v kojem jeziku naj v mestnih šolah Slovincem razlaga se kerščanski nauk, češ: „*Man beruft sich zur Entscheidung dieser Frage auf Gesetze, und zwar Gesetze der Methodik, Katechetik, Nationalität, politischen Gesetzgebung u. s. w. Und wo ist noch eines geblieben? Auf die Gesetze der katholischen Kirche ist wenigstens öffentlich noch nicht hingewiesen worden . . . Weder Ultra-Slavismus, noch Contra-Slavismus soll bei der Katechetik herrschen, sondern Katholicismus, das ist: jene Ordnung, wodurch Griechen und Hebräer, Deutsche und Slaven, überhaupt alle Völker in Eine, nicht bloss deutsche oder slavische, sondern in Eine heilige, allgemeine christliche Kirche vereinigt werden.*“ (Vid. Theolog. Zeitschrift Nro 17. S. 144.)

Živa šola.*)

Šesti pogovor.

U r a.

(Učitelj naj učencem pokaže svojo žepno uro:) Kaj je to? Kako pravimo tej uri, ki jo imamo v žepu? Ura ima dve strani — sprednjo in zadnjo stran. Kakošna je zadnja stran? Spredaj ima ura steklo; kakošno je to steklo? Pod steklom je ploščica s številkami, ki kažejo čas. Nad ploščico sta dva kazalca. Daljši kazalec imenuje se veliki,

*) Pri pesmici „Mirno, tiho“ (glej „Tov.“ l. 5., str. 73!) ste zadnji dve verstici po naključbi napak postavljeni. Poje naj se tako-le:

„Dobra deca ne mermljajo, mirni so, ubogajo,
Učitelja rad' imajo, nikdar ga ne žalijo.“

krajši je mali kazalec. Kaj kažeta kazalca? Kdo pozná številke na uri in jih zna brati? Glejte nekoliko časa kazalce, kaj vidite? Kteri kazalec gre hitreje? Kteri kazalec kaže ure? Ob kateri uri greste zjutraj v šolo? Takrat je mali kazalec tù, veliki pa tù! Kdaj (ob kateri uri) mine šola? Takrat je mali kazalec tù, veliki pa tù i. t. d. Kdaj o pol-dne obedvate? Kdaj greste popoldne v šolo? Kdaj mine popoldanska šola? Kdaj večerjate? Kdaj greste spat?

To je tedaj žepna ura! Recite tako! Kako pravimo uram, ki jih imamo doma v hiši? Povejte, kakošna je hišna ura! Ktere ure še poznate? Kakošna je ura na zvoniku? Kakošna je solnčna ura? V čem so si vse te ure podobne, v čem so si različne? Kakošna je ura z muziko (igralna ura)? Ali je že kdo videl uro s kúkavico? Kdaj kúkavica kúka? Kdo dela ure? Kakošno je v urarjevi delalnici? Tù visi mnogo raznih velikih in manjših ur, in vse gredo in pektajo: tik tak, tike take! Ure se ne utrudijo, ne hodijo spat in ne počivajo, zakaj ne? Kadar ura mine, kako derdranje in bitje! Male ure pravijo: tike take; bim, bim, bim! — večje pravijo: tak - tak - tak; bum, bum, bum! Oče pravijo, da po noči ura hitreje gre, kakor po dnevu, stara mati pa terdijo ravno na robe, in pravijo, da so po noči ure dolge. Mati pa pravijo, da malokrat slišijo uro iti in biti. Kdo vé, kako je to? Kdo vé pravo? Poslušajte, kako izrekam besedo „ura“! Izgovori ti prav počasi „ura“! Kteri glasnik se tù naj pred in naj bolj sliši? Kako narediš usta, kedar izrekaš *u*?

Sedaj pa bodemo zopet nekaj napisali!

Včeraj smo risali, kako riba plava, danes pa bodemo risali kazalce, kakoršne vidite na uri. Primito črtalnik! Potegnite čerto ravno navzdol ||||, potem pa pošev // // // //! Naredite večje, pa zopet male čerte (kazalce)!

Ker ste tako lepo poslušali in risali, bodemo zopet zapeli in sicer tako, kakor gre

u r a.

(Čveteroglasni kanon.)

U-ra v stol-pu pra-vi: tik, tak, tik, tak! ma-la u-ra
pra-vi: ti-ke, ta-ke, ti-ke, ta-ke, ti-ke, ta-ke, tik!

O k o. *)

Skušnja nas uči, da stvar, kolikor je bližjeja nas, toliko je svitleja; sklepamo toraj, da kolikor svetleji je kaki predmet, toliko bližjeji nas mora biti. Bele stene ali s snegom pokrite gore dozdevajo se nam ve-

*) Glej prilogo.